

שני יון

ביטאון עמותת יד לשריון • גיליון מס' 19

תשרי תשס"ד, אוקטובר 2003 ■ 30 ש"ח

שלושים שנה למלחמת יום הכיפורים

הצליחה הייתה הבקעה אסטרטגית, תודעתית ומדינית

ליקויים במערכת הבלימה ברמת הגולן

היום הארוך ביותר בחיי

צליחת תעלת סואץ במלחמת יום הכיפורים

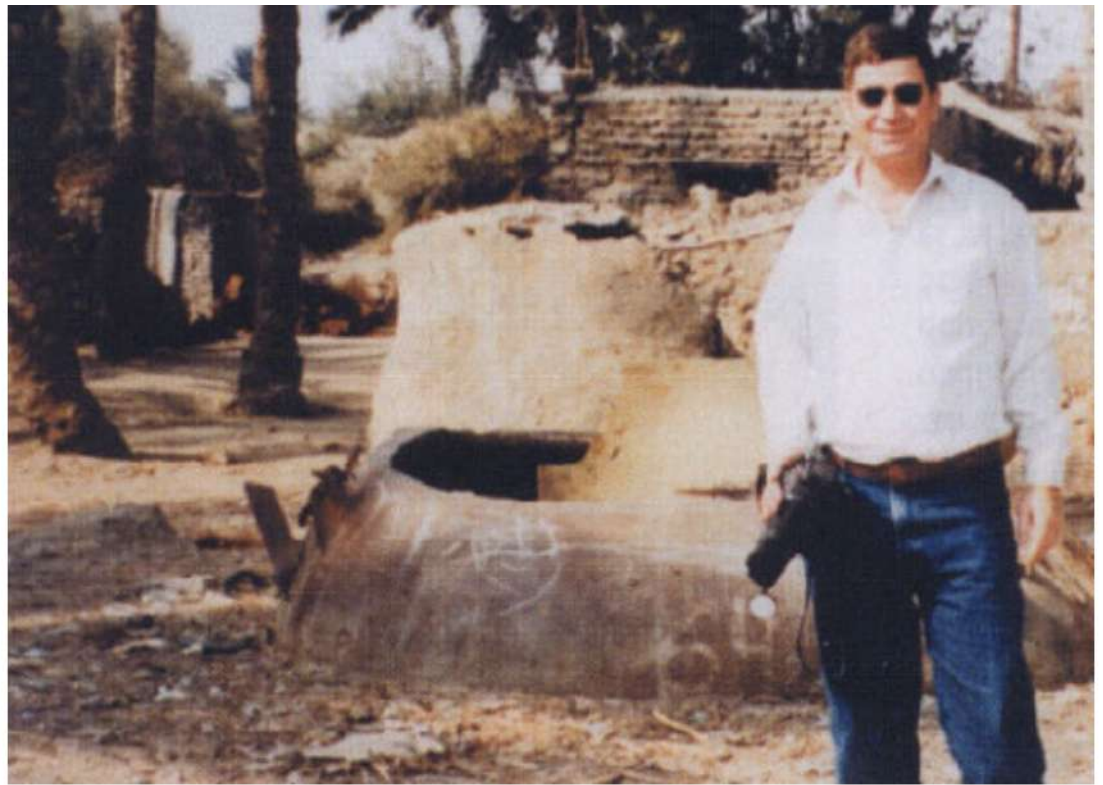

בימים אלה אנו מציינים 30 שנה למלחמת יום-הכיפורים. אחד המבצעים הגדולים, המורכבים והמוצלחים ביותר במלחמה זו הייתה הצליחה של תעלת סואץ והעברת הלחימה מערבית לתעלה, לעקיפתה של ארמייה מצרית והאיום על שטח מצרי מיושב. הצליחה הייתה אבן דרך ושינוי משמעותי של המערכה כולה. לפנינו סיפור הלחימה והצליחה של מפקד פלוגת הטנקים הראשונה שצלחה את תעלת סואץ. הטנק של המ"כ, על אף שנפגע, שרד את כל המלחמה ומוצב לעדות במוזיאון הטנקים שב"יד-לשריון" בלטרון.

דס"ן (מיל") יוסי רגב*

שימשתי כמפקד פלוגת טנקים, בגדוד 264 בפיקודו של סא"ל גיורא לב (לימים תא"ל), בחטיבת 421, חטיבתו של אל"ם חיים ארז (לימים אלוף). הוטל עלי להוביל את כוח החלוץ באוגדתו של אריאל שרון לעבר אזור החצייה שנבחר, ולהוביל את קבוצת הטנקים הראשונה לצלוח את תעלת סואץ מערבה. למלחמה זו יצאנו בהפתעה, עם ציוד שהיה בחלקו בלתי שמיש ובמחסור רב בפריטים שונים. עם זאת, החטיבה הייתה מאורגנת ומאומנת היטב, הצוותים והיחידות סיימו זה מקרוב את אימונם. מרבית אנשי הצוותים היו בוגרי מלחמת ההתשה – אנשים מאומנים ובעלי ניסיון והיכרות טובה עם אזורי הלחימה.

בצבא החליטו, בצדק, להעביר את ציודנו לכוחות הסדירים שיצאו לקרב יום לפנינו; וכך אנו, כוח מילואים, נאלצנו לאסוף וללקט טנקים וציוד אחד מבסיסי האימונים השונים. כמקובל בצבא, ההתארגנות הייתה תוך כדי תנועה ולעיתים תוך כדי לחימה. בימים הראשונים השלמנו את כל הדרוש עם הרבה אלתור, בעזרת יחידות חימוש ואספקה ובעזרת כוחות הסיוע הרבים. כמעט כל היחידות (לפחות שלי) היו עם עודף אנשים, כלים וציוד. בששת ימי הלחימה הראשונים לא נחלנו הצלחות רבות ועיקר פעילותנו הייתה הגנתית, לעצירת אפשרות התקדמות של כוחות מצריים.

יוסי רגב ליד צריח הטנק טי-55 שצריחו הועף בפגיעה השנייה

הלחימה מתעוררת ומתכוננים לצליחה

השינוי הגדול בתמונת הקרב התרחש למעשה ב-14 באוקטובר, בעת קרב שריון מול שריון. מבחינתי החל מבצע זה עוד בליל ה-13 באוקטובר, שעה שהוטל עלי לקחת עימי 4 טנקים מפלוגתי, יחד עם פלוגת חרמ"ש מוקטנת, ולהסתכן בלילה מעבר לקו המצרי, לעבור מצפון את החולית המפורסמת שנקראה "חמוטל", לחצות את גבעות "חלוץ" סמוך לדרך החת"ם ולהתייצב למארב לילה בפאתי המעוז הנטוש "נוזל". היה עלי להמתין לאור ראשון, לנסות למשוך למגע את חטיבת השריון המצרית שנצפתה חוצה את התעלה מזרחה יום קודם לכן. במקביל נערכה החטיבה כולה לקרב מול השריון המצרי באזור גבעות החול שנקראו "ציונה". יומיים קודם לכן שלחה לי רעייתי חבילה, אך בלחץ האירועים לא הזדמן לי לפתוח אותה. באותו לילה ישבנו בשקט בטנקים וכך היה גם זמן לחשוב מעט על הבית ועל מה ששלחו לנו. בטנק ועם הצוות פתחנו יחד את החבילה. מלבד המכתבים, הברכות והמאכלים נמצאה גם עוגת דבש, אותה אכלנו בשקיקה.

עם אור ראשון זיהו אותנו כוחות הסיור של חטיבת השריון המצרי. לפי הפקודה היה עלינו להיסוג לאחור ולהימנע, עד כמה שאפשר, מפתחה באש. חזרנו לאחור עד מערך "ציונה", כאשר חטיבת השריון המצרית נפרסת מזרחה לנו ונעה מזרחה. בהגיע הטנקים המצריים הראשונים עד אזור "ציונה" נפתח קרב שריון בשריון קלאסי. אינני בקיא במספרים המדויקים אך לפי התוצאות, החטיבה המצרית הושמדה כולה ואצלנו לא נפגע אף טנק. זו הפעם הראשונה, כאמור, שהרגשנו כי ביכולתנו לשנות את תמונת הקרב. זו הפעם הראשונה בה חשו החיילים כי נתונים בידינו הכלים והאפשרות לשנות את דרך הלחימה.

היה עלינו לתכנן צליחת מכשול מים רחב – תעלת סואץ – באזור שנמצא בשליטת אויב, להבקיע אזור שהיה תפוס על-ידי כוחות אויב חפורים ועם מגיני נ"ט, באזור בוצי שבו מצויות תעלות רבות ושדות מוקשים. נדרשנו לארגן כוח רב להבקעה ולהקמת ראש גשר, בשיתוף של כוחות הנדסה, כוחות בלימה, כוחות לחימה רגלים ושריון. נדרשנו לאמונה כי אפשר להקים ראש גשר בגדה השנייה של התעלה מחייבת אך זה מחייב תעוזה בלתי רגילה, ארגון ויכולת הפעלה ויצירתיות רבה. נראה כי מי שקיבלו את ההחלטה היו בעלי אמונה חזקה בעצמם ובנו. משימת ההבקעה בצירי התנועה "טרטור" ו"ענכביש" הוטלה על חטיבת השריון של אל"ם אמנון רשף ועל חטיבת המילואים של הצנחנים. המשימה של חטיבת הצנחנים של דני מט הייתה לצלוח את התעלה בסירות גומי וליצור ראש גשר בגדה המערבית. על חטיבה 421, חטיבתו של אל"ם חיים ארז, הוטל להקים 3 כוחות צליחה. האחד בפיקודו של מג"ד 257, סא"ל שמעון בן-שושן, עליו הוטל לגרור את גשר הגלילים ולהביאו לקו המים. כמעט כל התוכניות התרכזו סביב תנועת כוח זה והגנה עליו. היה ברור תחילה כי זו החלופה המועדפת, שכן היא פיתוח הנדסי חדשני שנראה יעיל. הכוונה הייתה להביאו ולדחוף אותו למים, ותוך דקות ספורות להפעילו כגשר למעבר טנקים וכלי לחימה נוספים.

הכוח השני היה בפיקודו של סמג"ד גדוד 264 (הגדוד שלנו), רס"ן אילן מעוז, עליו הוטל לגרור את דוברות הצליחה, להביאן ממרחק של כ-40 ק"מ לקו המים, לחברן ולהפכן לאסדות נחיתה המסוגלות לשאת ולהעביר טנקים. עלי הוטל לטפל ולהוביל את הכוח השלישי, הקטן והפחות חשוב, כוח צליחה שהורכב תחילה מפלוגת טנקים, פלוגת חרמש (קורס מ"כים) וגדוד הנדסה 605 עם כלי צליחה שנקראו "תמסחים" (ג'לואות). התמסח הוא סוג של רכב אמפיבי גדול נושא מצופים, המתנפחים לקראת הירידה אל המים כדי להגביר את כושר הנשיאה. כל שני כלי רכב מתחברים ביניהם במים לדוברת המסוגלת לשאת טנק אחד במשקל של כ-60 טון.

לאורך כל קבוצות הפקודות השונות ברמת אוגדה וברמת החטיבה, ובסוף ההסברים המפורטים על התנהלות הקרב הצפוי לכל הכוחות, נאמר לי: "יוסי, חשוב שתדע את התפקיד שלך לגבי כוח הצליחה שלך, תלמד את המשימה שלך, אך חשוב יותר שתדע מה עושים האחרים, כי נתנו לכם כלים ישנים, ספק אם יגיעו לקו המים. כאשר תשמע בקשר שגשר הגלילים פרוס על התעלה, עזוב את ה'תמסחים' ורוץ עם הטנקים לחצות את התעלה."

תחושתי הייתה אחרת. בערב יום 15 באוקטובר יצא לי להעביר לגדוד את קבוצת הפקודות. המג"ד נקרא להתייעצות אחרת, הסמג"ד עסק בהזזתן מערבה של הדוברות וכך עמדתי מול חיילי הגדוד, עם כל כוחות המשימה הנוספים, להעביר את קבוצת הפקודות האחרונה לפני היציאה לאחד המבצעים המורכבים ביותר שיכולים להיות במלחמה. האווירה הייתה מחושמלת. היה ברור לכולם כי אנו לקראת מבצע שבו יידרש מכל אחד מאיתנו לתת את כל שהוא יכול, להיות מתואמים מקצועית, ובעיקר להקדיש את מלוא יכולתנו ללמוד את המשימות הרבות. הייתה באוויר תחושת ביטחון כי ביכולתנו לעשות זאת, אך יחד עם זאת היה גם חשש. חלק מחיילינו היו שומרי מסורת וחובשי כיפות, חלקם ביקשו, אם ניתן, לומר פרקי תהילים בגמר קבוצת הפקודות, כדי לחזק רוחם של הלוחמים. עצתי הייתה כי הפעם יוקדש הזמן ללימוד חוזר ונשנה של מפות ה"קוד".

לקראת תנועה, הסתבר כי בטנק המקורי שלי, התקלקלה חלק ממערכת הקשר. הדבר לא איפשר לי לשלוט על הפלוגה, להיות בקשר עם הגדוד והחטיבה בזמנית. לכן נאלצתי להחליף טנק וצוות. על הטנק שלי עלה סגן **אברהם רייס** עם הצוות המקורי, **יעקב גורגוב, דוד יעקב וניסים זגורי ז"ל**. בשלב זה עליתי על טנק צ-818577 עם הצוות **אריאל טרנס** שהיה קודם לכן המפקד, **מאיר לנצ'נר** התותחן ו**צ'ולי שיטריה** הנהג – זה הטנק והצוות שהוביל לצליחה.

יוסי עם הצוות המקורי איתו יצא למלחמה ואיתם לחם עד לפני הצליחה. מימין לשמאל – יוסי, יעקב גורגוב, ניסים זגורי, ודוד יעקב.

הצליחה מתקרבת

יצאנו לדרכנו בשעת דמדומים, מחוברים לכל רשתות הקשר – הפלוגתית, הגדודית, החטיבתית והפעם גם לרשת האוגדתית. התקדמנו מערבה, צפונית לציד "עכביש", ערוכים לקראת קבלת פקודה לנוע לעבר התעלה. ככל שנקפו השעות שמעתי את בעיותיהם הקשות של כוחות ההבקעה והתחושה הייתה קשה. נשברו קודים בקשר, במקום שמות קוד של יחידות החלו המפקדים לקרוא אחד לשני בשמות פרטיים, סוג של קידבה והתחשבות, וזה העצים את תחושת השבריריות של תהליך ההבקעה. במקביל גם בעיותיהם של כוחות הצליחה הלכו והחריפו. כוח הדוברות לא הצליח להתקדם על ציד "עכביש", שהיה חסום בכוחות נוספים, והיה ברור כי לא יהיה ביכולתם להגיע לקו המים. גשר הגלילים, בגלל גודלו ומשקלו הרב, העמיס שלל בעיות טכניות שגרמו לעיכובים. היו תקלות לכוחות הגוררים ולא היה אפשר להגיע עימו לקו המים.

בשעת לילה זו שאל מפקד האוגדה, האלוף אריאל שרון, מי יכול להתקדם ולהגיע לקו המים? עניתי מייד כי אני מכיר את הציד ואני מתחיל מייד בהתקדמות. בתיאום עם המג"ד גיורא לב, שפיקד על הכוח שלנו, נאמר לי להגיע במהירות למפגש הצידים "עכביש" ו"טרטור" ולחבור יחדיו למפקדת האוגדה שתצטרף לכוח שלי. כך המשכנו בתנועה מערבה על ציד "עכביש" כשמטה האוגדה של האלוף עם 3 נגמ"שים שלהם מצטרפים אלינו, כשאני מוביל והם נוסעים אחרי הטנק השלישי בשיירה שלי. נסיעתנו זו של מפקד האוגדה, בכח החלוץ שלי, נראתה לי כתעוזה מיוחדת במינה וגרמה לי לחץ רב. כל מספר דקות נשאלתי אם אני מכיר את הדרך, אם אני בטוח בהובלה ובניווט שלי ואיך בכוונתי להתגבר על כל מכשולי הדרך ואש האויב. לאחר שעברנו את מעוז "לקקון", על חוף האגם המר, פנינו צפונה על ציד "לקסיקון". החלטנו לקצר את הדרך, לעקוף מגנני נ"ט, להתקדם במעבר הציד החולי "נחלה", המקשר את הכביש עם שני מוצבי "מצמד", באזור שנקבע להקמת ראש הגשר המזרחי למעבר. שוב ושוב נשאלתי על-ידי מפקדת האוגדה ועל-ידי המג"ד שנסע בתוך פלוגתי, האם מוכרת לי הדרך בין שני שדות מוקשים (למזלי הכרתי היטב דרך זו המתקופת שירותי במלחמת ההתשה).

עם אור ראשון הגענו לקו המים. בדרכנו לשם עברנו בחלקה הדרומי של החווה הסינית והבאנו את כל כוח המשימה שנועד לצליחה ללא נפגעים. זכור לי כי בעת חציית החלק הדרומי של החווה הסינית נתקלנו בירי לא מדויק לעבר השיירה שלנו. מג"ד ההנדסה 'התלונן' בפני כי עלי לקחת בחשבון שאנו מוגנים בטנקים והם חשופים לפגיעה. מתוך 'הלצה' אמר לי בקשר כי אולי נגיע בשלום אך אם הכלים שלו ייפגעו אנחנו נהיה אלו ש"יטבעו" בתעלה.

את משימתנו הקשה הראשונה השלמנו. הצלחנו להביא את כוח הצליחה לגדת התעלה. התחושה הייתה של הצלחה כבירה, הייתה התרוממות רוח בקרב החיילים. זכור לי כי בעת ההגעה היה בכוונתי לרדת מהטנק, להגיע לנגמ"ש של מפקד האוגדה ולהתלונן בפניו מדוע הצטרף אלינו למבצע כה מסוכן בתוך כוח החוד. המג"ד גיורא לב הרגיע אותי ואמר: " עם אריק לא מתווכחים, רק מבצעים בשלמות את המשימות", כפי שאנחנו עשינו. בכל זאת הגעתי לנגמ"ש של מפקד האוגדה, האלוף אריאל שרון, וראה איזה פלא – מהנגמ"שים יצאו מספר אלופים וקצינים נוספים. לשאלתי מדוע נסעו עימנו במבצע מסוכן זה? אמר האלוף: "ראיתי שהיה חשוב שאמצא בכוח החלוץ", על כך לא נותר לי מילים.

טנק מצרי שנפגע מטווח קצר

במקביל להכנותינו לצליחה, במקום שנקרא מאוחר יותר "החצר", שלחתי את סגני, יונתן אדרת, עם מספר טנקים לסייע לכוחות הצנחנים להשלים כיבוש שני מוצבי "מצמד" ולחסום אפשרות הגעת כוחות מצפון מכיוון הארמיה השנייה. אחרי שכוחות ההנדסה השלימו את הכנת השטח והכנת חלק מהדוברות, התחלנו במבצע החצייה כאשר אני עובר בדוברת התמסחים הראשונה עם הטנק הראשון. (מספר תמסחים, שמהם הורכבו הדוברות, מצויים במוזיאון הטנקים בלטרון). לפנינו נחתו בגדה המערבית כוחות הצנחנים, שאמורים היו לאבטח את שטחי הנחיתה. לרוע מזלנו ירדו הצנחנים באזור שלא איפשר את הנחתת הטנקים וכך, כאשר הגעתי לגדה המערבית של תעלת סואץ, חיפשתי מקום שיאפשר ירידת הטנק מהדוברת ומקום עם שיפוע מתון שיאפשר עלייה של הטנק על הגדה.

מחשש של מיקוש באזור, ובעצה עם קצין ההנדסה שהיה על הדוברת, שצייד אותי בדקר לאיתור מוקשים, צעדתי רגלית את עשרות המטרים הראשונים, מחפש מוקשים ומסמן רגלית לטנק דרך לעלייה על הגדה. אחרי עבר המג"ד גיורא לב ואחריו טיפין טיפין שאר הטנקים. בעוד אנו מתארגנים על כביש האורך בצד המערבי של התעלה, הגיחו מולנו בפתאומיות מאחרי עיקול בכביש, שני נגמ"שים מצריים בי-טי-אר-50, בכל אחד מהם כ-10 לוחמים שכנראה סיימו סיור בוקר. תחילה הופתענו, כי המעבר של תעלת סואץ נראה כמו תרגיל אחרי התנועה באש בלילה. בבוקר היה שקט להפליא. תוך מספר שניות ירינו ופגענו בנגמ"ש הראשון בתא הלחימה, אך הנהג המשיך בנסיעה, אוליי מבלבול או פחד. רק פגז שני עצר את דהירת הנגמ"ש, אך את הנגמ"ש השני כבר עצר הפגז הראשון ששוגר לעברו.

המשימה הבאה שהוטלה עלינו מערבית לתעלה הייתה הכיבוש של שדה התעופה הישן של "דוור-סואר". בכניסתנו למתחם מצאנו 3 נגמ"שים ושני כלי רכב מצריים בלבד, כך שהלחימה הסתיימה תוך דקות. כוחותינו בצד המערבי מנו כבר 22 טנקים ופלוגת חרמ"ש. בביקודו של המח"ט, אל"ם חיים ארז, יצאנו למרחב הפתוח מעבר לאזור החיץ החקלאי. הוטל עלינו להשמיד ולחסל את סוללות טילי קרקע-אוויר שהיו במקום. נראה לי כי באותו יום בצהריים הצלחנו להשמיד 5 סוללות טילים. תחילה התלהבנו ועל כל סוללה של טילי סאם היינו יורים על כל הטילים והמשגרים שלהם והתפעלנו משלל הצבעים שיצאו מכל טיל שהתפוצץ. היה זה הסמ"פ יונתן אדרת, המהנדס האינטלגנטי שבינינו, שעצר את ההתלהבות וטען כי מספיק פגז אחד למרכז הביקוד כדי לשתק את הסוללה ועדיף לחסוך בפגזים ולשמור את הטילים כשלל, עבור חיל האוויר שלנו. בשעות אחר-צהריים צפינו בענן אבק גדול של גדוד טנקים מצריים מסוג אס-יו-100, משחיתי טנקים כבדים, מיושנים ומוגבלים (חסרי צריח). פרסנו את הכלים מאחורי גבעות באזור "מקצרה" והמתנו. כך, כאשר התקרבו, ארך הקרב עימם דקות ספורות בלבד והם הושמדו.

ממערב לתעלת סואץ

ביום ראשון שלאחר הצליחה מצאנו בצד המערבי של התעלה צבא מצרי "אחר", כנראה ליגה שנייה, כך שתנועתנו הייתה קלה ופשוטה ללא התנגדות ממשיה. זכור לי כי הרשתי לעצמי לאשר לאחת המחלקות לגרור טנק שמנועו נדם. יתירה מכך, מפקד החטיבה אף "העיר" לנו שלא ננוע במהירות כמו "ג'ינגס חאן". לעת ערב נקראנו לשוב לתעלה ואז הבנו כי למעשה אנו הכוח היחיד שצלח את התעלה באותו יום.

בלילה שבין 16-17 באוקטובר השארתי מחלקת טנקים כדי לאבטח את המעבר על גשר שמעל תעלת המים המתוקים, המקבילה לתעלת סואץ וממערב לה, ואת שאר הכוח ריכזתי סמוך לתעלת סואץ. עם שחר 17 באוקטובר הודיעו לי כי מפקד מחלקת הטנקים שנתורה להגן על גשר תעלת המים המתוקים נהרג, כנראה מטיל נ"ט שנורה אליו, והצוות יצא מהטנק. הגעתי במהירות האפשרית למקום, חילצתי את המפקד ההרוג והרגעתי את הצוותים במקום, התייצבתי במקומו עם הטנק כדי להראות כי אנו שולטים במקום. במקביל פרסתי את כל טנקי הפלוגה לאורכה של תעלת המים המתוקים. כיוון שעל הגשר יכול היה לשמור רק טנק אחד – לקחתי על עצמי משימה זו. השטח משני צידי התעלה היה בנוי עם צמחייה צפופה. בעת ההתארגנות עדכן אותי שמואל ארז, מפקד מחלקה 3, כי מצפון-מערב מגיעים לעברנו 5 טנקים מצריים. תוך דקות ספורות התייצב מולי, במרחק של 300 מ', טנק טי-55. פגז ראשון שנורה אליו פגע בו והדליק אותו, אך הטנק המשיך בנסיעה. פגז שני גרם לפיצוץ והעפת צריח הטנק לתעלה בצד הכביש, ומראה זה נחרת בזיכרוני שנים. תוך כדי הירי זיהיתי שני טנקים נוספים נעצרים במרחק של כ-400 מ' מאחורי שתי גבעות הסמוכות לכביש. נסענו מעט לאחור (למדרון אחורי) וביקשתי מצוות הטנק כי כעת נעלה שנית לעמדת ירי ונבצע כעת, כמו שאנו עושים באימונים, "ירי מהיר" על מחלקה, לפי הכללים. וכך עלינו בשנית לפי התרגולת. תוך מספר שניות נפגעו שני הטנקים המצריים עוד בטרם הצליחו לירות פגז אחד. כעת נשארו לנו במערכה שני טנקי אויב שלא ידענו את מקומם. התקדמנו מעט ובעזרת משקפת ניסיתי לחפש אותם. במרחק של כ-1,000 מ' ראיתי עשן ומעט אבק. זזנו צפונה מספר עשרות מטרים וכך יכולנו לראות את קצה צריחו של טנק האויב. שוב בירי מהיר של כדור ח"ש נפגע גם הרביעי. כעת נותר לחפש את החמישי. כל ניסיונותינו לאתרו לא העלו דבר. במקביל הגיע מאחורי המג"ד גיורא לב ומסר כי קיבלנו פקודה לעזוב את החיץ החקלאי ולהתקדם מערבה לעבר השטחים הפתוחים. טענתי כי אסור כעת לנוע, עלינו לאתר תחילה את אותו טנק חמישי שבוודאי ממתיך לנו בסמוך. תשובתו של גיורא הייתה: ממה אתה חושש יוסי? אחרי שפגעת בכל כך הרבה טנקים אין לך ממה לחשוש, כלל לא בטוח כי נמצא טנק אויב חמישי וגם אם הוא ממתיך – נדע לחסלו.

תחושתי הייתה שונה, ניסיתי לעכב את גיורא אך הוא בשלו ואמר: אם אתה לא יוצא קדימה אני יוצא לפניך. וכך גיורא עקף אותי והחל להתקדם ואני בעקבותיו מחפש את הטנק החסר. לאחר נסיעה של כ-400 מטר בלבד זיהיתי בין שתי חושות ניצב לו בשקט עם מנוע כבוי טנק טי-55 מצרי כאשר תותחו מצדד לעבר הטנק של גיורא המתקדם במהירות. בירי מהיר שלי כמפקד, מבקר הצריח, מטווח של עשרות מטרים בלבד, יריתי ופגעתי בטנק המצרי מעל ראשו של המג"ד גיורא, אשר נפל לתוך הצריח שלו, מעוצמת הרשף וההדף של התותח שלי. שניות אחדות לאחר מכן ראיתי את אצבעות ידיו של גיורא המנסה לטפס מחדש ולעמוד בצריח הטנק שלו ולהביט האם הוא נפגע מטנק אויב, ואינו יודע כלל את שאירע. אמרתי לו בקשר: "תראה את הטנק המצרי הפגוע מימין ותודה לזה שאחר כך (אני) שירה והציל אותך."

יוסי עם צוותו בטנק הראשון שצלח את התעלה בבוקר 16.10.1973. מימין לשמאל – צ'ארלי שיטריט, מאיר לנצ'נר, יוסי ואריאל טרובס ז"ל

הפציעה הקשה וסיום המלחמה

אחר-הצהרים התייצבנו בקו הגנה על גבול החיץ החקלאי. לקו שלנו הצטרף גם המח"ט, אל"ם חיים ארז, שעמד לא רחוק ממני והזמין אותי אישית לטנק שלו לפגישה. להזמנה של מח"ט, ובעיקר שמדובר בחיים ארז, לא מסרבים. טיפסתי על הטנק שלו ומצאתי אותו יחד עם קצין האג"ם החטיבתי, סרן צביקה קן-תור (לימים תא"ל), מנתחים את מהלכי הקרב, וחשוב יותר, אוכלים מנדינות ירקות וטעימות ששיפרו מאוד את ההרגשה. דקות ספורות מאוחר יותר התקרב מולנו גדוד טנקים מצרים. לא מצאתי עמדה טובה. כאשר עמדתי גבוה מעל הצריח, מנסה לאתר במשקפת את האויב, הצליח אחד מטנקי האויב לירות לעברי כדור ח"ש, מתוך חורשה במרחק של כ-1,000 מטר. הקלע החליק על כתף ימין שלי וקרע את ידי הימנית ואת גבי. מלחמתי תמה. כעת והוטלתי למאבק הקשה, המורכב והכואב על חיי ועל החלמתי שארך יותר משנתיים וזמן רב נוסף עד לשיקום ולחזרה למהלך חיים נורמלי.

פציעתי הייתה קשה, כתפי רוסקה, ידי נקרעה, ריאתי הימנית נקרעה וריאתי השמאלית נסתמה. בעבודה רפואית מרשימה ובתושיה רבה הצליחו רופאי בית החולים בבאר-שבע ולאחר מכן בהדסה עין-כרם לגרום לי לחזור לעמוד על רגליי ולתפקד. לימים, 25 שנה אחרי המלחמה חזרתי לבקר באותם מקומות בהם לחמנו, להפתעתי זכרתי כל מקום וכל עיקול בכל ציד. גם את הקרב האישי שהיה לי מול חמישה טנקים זכרתי לפרטיו. בעת שהגענו עם נהג מצרי סמוך לאותו מקום, אמרתי כי עלינו להגיע לאותו עיקול בכביש ולחפש בתעלה את אותו צריח טנק מצרי טי-55 שזכרתי. ואכן, בתעלה, באותו מקום אחרי 25 שנה, ניצב אותו צריח טנק שנותק אחרי הפגז השני שפגע בו.

מלחמת יום כיפור מהווה עד היום אבן-דרך קשה להבנה ולמחקר, זו מלחמה שנפתחה בהפתעה עקובה מדם, אלפים איבדו את חייהם ורבים יותר נפגעו. מבחינת הצד השני, המצרים והסורים, נראית מלחמת זו כניצחון, בעיקר מהצד המצרי, לפחות מבחינת התודעה. מבחינתנו מלחמה זו היא, לדעתי, סימן-דרך לניצחון גדול, למרות כל תנאי הפתיחה הקשים והכואבים. זה סימן ליכולתנו הצבאית להגן על מדינת ישראל כמעט בכל תנאי, דבר שיצר את ההבנה לחפש דרך אחרת שאינה צבאית כדי לדבר עימנו. זכורים לי דבריו של האלוף שרון בעת התאגדותנו וקליטת חיילי המילואים, ביום-הכיפורים 6 באוקטובר, להזדרז להגן על מרחב סיני הנופל.

את המלחמה סיימנו מערבית לתעלת סואץ. למבצע הצליחה שנערך אין כמעט אח ורע בהיסטוריה הצבאית העולמית, זה מבצע אותו יילמדו ויחקרו עוד דורות רבים. מעבר לתכנון ולתעוזה המיוחדת של המפקדים שהובילו למבצע, עלינו הוטל לבצעו. בכוחות ההבקעה שנתקלו במערכי אויב קשים ביותר להבקעה נפגעו רבים. למזלנו, אנו שביצענו את תחילתה של הצליחה, עשינו זאת כמעט ללא נפגעים.

למלחמה זו קמו מקטרגים רבים, היו הפגנות וועדות חקירה על נושאים רבים. מתחום הפעולה שלנו נראו הדברים אחרת. עברנו משימות קרביות רבות מאוד, קשות ומורכבות, אך הצליחה היא המבצע הקשה, והמסובך ביותר, שדרש תכנון קפדני, כושר ארגון ובעיקר הרבה יכולת מהלחמים. את רוב רובן של המשימות סיימנו בהצלחה רבה ובעיקר את משימת הצליחה, וחשוב יותר, עם מיעוט של נפגעים. כל אדם שאיבד חייו הינו עולם שלם וכל נפגע אחר ונכה ספג את כאביו עד סוף ימיו. אנחנו הקפדנו על סדר, אירגון, יעילות ובעיקר שמירה על חיי אדם. כמעט בכל מהלך מלחמתי ידענו את תנאי השטח, את הנעשה סביבנו ואת סדר הכוחות, דברים אלו היו תודות לצוותים המצויינים בפלוגה, ניסיונם הרב של החיילים ושליטתם המעולה של הקצינים. בנוסף לכך, מערכת הפיקוד שלנו פעלה ביעילות ובשליטה מלאה. המג"ד גיורא לב נמצא קרוב לרוב האירועים ושלט ביעילות בנעשה. המח"ט חיים ארז ניהל את המערכה בהרבה תבונה ושקט והשרה ביטחון מלא על כל הסביבה, וכמובן כל המטות שאליהם היינו קשורים. מלחמה היא מערכה בה הבלתי-צפוי רב על כל תכנון אפשרי. ליד שולחן-חול או על מפה במשרד ממוזג אפשר בשקט לערוך תוכניות מעבדה, אך באבק, בחום, באש, בעשן ובלחץ של נפגעים – הדברים מקבלים משמעות אחרת.

בנימה אישית עלי להוסיף כי בלחמת שריון עלינו לחשוב במושגים של טנק, ויהיה מי שיאמר גוש פלדה גדול, 3x6 מטר, או מגן שריון זריז חזק ובעל עוצמה המייצר אש יעילה. אך החשוב מכל זו מכונה, "מרכבה", שבמרכזה 4 אנשי צוות הפועלים בשלמות והם המוח, הנשמה והלב של הטנק. עימי בצוות היו **יעקב גורגוב**, טען-קשר רב-פעלים כל-יכול בטנק. בעת ההצטיידות שלנו, לפני היציאה מג'וליס, השיג עבורנו פח גדול של שוקולד למריחה ובהעדר מנות קרב ואוכל אחר, היה זה מזוננו היחיד במשך 4 ימי הלחימה הראשונים. **דוד יעקב** התותחן המוכשר, שנדמה לי כי יש מעטים בין אנשי השריון שפגעו בכל כך הרבה טנקים כמוהו. מלאכת הנהיגה הייתה בידי הנאמנות של **ניסים זגורי**. היה זה צוות למופת שידע לעשות את כל הנדרש ושחרר אותי בעת אירועי הקרב לעסוק בשליטה על יתר הכוח. לאחר פציעתי הקשה ב-17 באוקטובר סופר לי כי הצוות טען כי לא יוכלו להמשיך יותר כי המפקד שלהם יוסי נפגע וכך הם חשופים ללא מזל. ובאמת יומיים לאחר מכן פגע טיל נ"ט בטנק שלי שמפקד אחר פיקד עליו וכל אנשי הצוות נפגעו קשה, יעקב גורגוב הטען-קשר אף איבד את ידו.

עמי בצוות מ-15.10 בעת התנועה לצליחה, ובעת צליחת התעלה היו אנשי הצוות החדש, הטען אריאל טרביס שהיה קודם לכן מפקד הטנק והוביל צוות זה לאירועי לחימה קשים ומורכבים כולל חילוץ מ"פ ב', אהוד כוכבי שניפצע קשה בעת הקרב על 'חמוטל'. מאיר לנצ'נר התותחן, פעל במיומנות רבה ובעיקר ביומיים שלאחר הצליחה כולל פגיעה בחמישה טנקים מצריים מסוג T-55 שהתקרבו לקראתנו ביום השני לצליחה. צ'ארלי שיטריט הנהג, שידע בצורה מיומנת ומוכשרת, להוביל אותנו במהלך כול התנועה המורכבת וההתקרבות לתעלה, ידע לטפס על הסוללה בצידה המערבי של התעלה והוביל אותנו בביטחה.

צוות זה ביחד עם הסמ"פ יונתן אדרת, הם אלו שהצילו את חיי. הם הראשונים שחבשו אותי לאחר הפגיעה, ידעו לקשור את ידי ולשים חוסם עורקים במקום המתאים, לפנותי ביעילות ובמהירות אל צידה המזרחי של התעלה, **ולהם אני חייב רבות.**

בבוקר יום-הכיפורים 6 באוקטובר הוזעקתי לשירות מילואים מקיבוצי עין-חרוד מאוחד. גדלתי והתחנכתי בקיבוץ זה והייתי בין הראשונים שגויסו למילואים לקראת המלחמה עוד בטרם החלה. לאחר שנתיים של אישפוז בבתי-חולים שונים בארץ, יצאתי לחיים חדשים והתקבלתי לעבודה במשרד החוץ. כיום אני עוסק במערכה אחרת לחלוטין. בתפקידי כשגריר ישראל בצ'ילה הרחוקה, אני שוקד על פעילות פוליטית, תקשורתית, מסחרית ועוד, משקיע את מרצי בשיפור הקשרים והתדמית של ישראל. אלה אולי תחומי פעולה רחוקים ושונים מהמשימות אותן מילאתי לפני 30 שנה, אך בשניהם לקחתי על עצמי, כמו רבים מחבריי, משימות להגנתה של ישראל בדרכה היום למדינה מתקדמת ומשגשגת בחיים של ביטחון ושלו.

* **רס"ן (מיל') יוסי רגב**, היה מ"פ טנקים בחטיבה 421 והיה עם צוותו בטנק הראשון שצלח את התעלה במלחמת יום הכיפורים. כיום משמש שגריר ישראל בצ'ילה